

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідник Н. Б. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями як чинник економічного розвитку держави. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. № 19(3). С. 153–157.
2. Дубина М. В. Економічна суть та види фінансових послуг. *Світ фінансів*. 2016. № 3(48). С. 124–135.
3. Жаворонок А. Міжнародний досвід функціонування ринку кредитних послуг. *Економічний дискурс*. 2022. № 1. С. 68–77.

Волкова Н. І.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Ніколаєва А. П.

здобувачка 3-го курсу
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Валютна політика є одним із ключових складників економічної політики країни і відіграє значиму роль у забезпеченні стабільності та ефективного функціонування національної валюти на міжнародному ринку. Її роль полягає у забезпеченні стабільності національної валюти та сприятливих умов для розвитку зовнішньої торгівлі й інвестицій. В умовах глобалізації та відкритості економіки України значення валютної політики суттєво зростає. Національний банк України відіграє ключову роль у формуванні та реалізації валютної політики України, спрямованої на досягнення стратегічних економічних цілей країни та забезпечення макроекономічної стабільності.

Метою роботи є аналіз сучасного стану валютної політики НБУ та формування стратегічних завдань в умовах воєнного стану.

Основна частина. Побудова дієвого валютного ринку в нашій країні та його ефективне керівництво є критичними для формування відкритої ринкової економіки. Це вимагає від центрального банку розробки та успішної реалізації повноцінної валютної політики, яка охоплює всі необхідні інструменти впливу на валютні відносини. Валютна політика стає одним із найважливіших елементів загальної системи заходів для забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності та стимулювання економічного зростання [1].

Валютна політика як важливий складник макроекономічної стратегії держави, має на меті досягнення ключових цілей економічного розвитку. Ці стратегічні завдання включають [2]:

1. Забезпечення стійкого економічного зростання, що передбачає розвиток валютного ринку як стимулюючого фактора для інвестицій та підтримки підприємництва.

2. Підтримання стабільного рівня цін, спрямоване на запобігання високому рівню інфляції та забезпечення купівельної спроможності національної валюти.

3. Сприяння високому рівню зайнятості через стабільність валютних курсів та сприятливі умови для розвитку бізнесу та створення нових робочих місць.

4. Забезпечення зовнішньоекономічної рівноваги, яка включає контроль за платіжним балансом країни та підтримку експортно-імпортних операцій. У вирішенні цього завдання велику роль відіграє ціна нашої національної валюти на світовому ринку, тому вважаємо за потрібне проаналізувати динаміку офіційного курсу гривні упродовж останніх років.

Офіційний курс Національного банку України є важливим показником, який відображає вартість гривні, порівняно з долларом США. Цей курс визначається на підставі різних факторів, як-от зовнішньоекономічні відносини, стан міжнародних ринків, макроекономічні показники країни та інші важливі чинники. Аналіз цих даних дає змогу розуміти динаміку зміни вартості гривні відносно долара протягом останніх років. Такий аналіз є важливим для розуміння економічної ситуації в країні та прийняття відповідних рішень у фінансовій сфері. Тому розкладемо офіційний курс НБУ долара США на кінець року (рис. 1) [3].

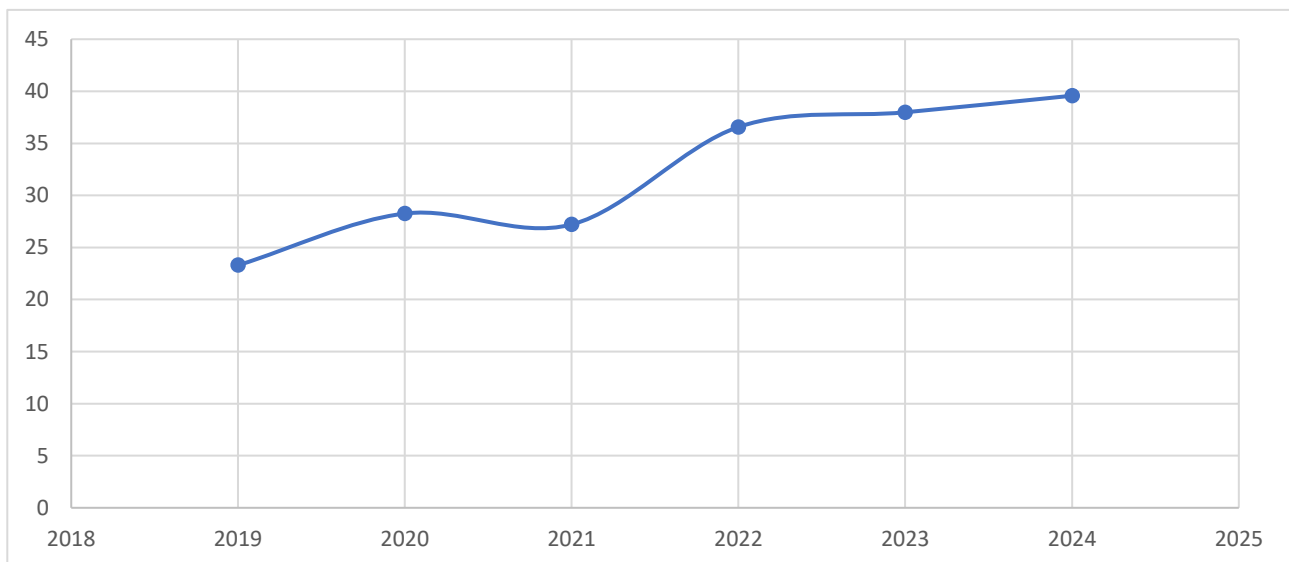

Рисунок 1 – Офіційний курс НБУ долара США на кінець року

Як можна помітити, курс гривні до долара збільшувався протягом останніх п'яти років, що свідчить про загальну слабкість гривні відносно долара. З 2019 до 2024 року, курс зріс приблизно на 16 гривень, що вказує на значний спад вартості гривні.

За період 2019–2024 років були помітні коливання курсу. Це може бути пов'язано з різними факторами, як-от політична нестабільність, економічні кризи

або зміни в міжнародній торгівлі. Але бачимо помітний зріст у 2022 році, що пов'язано з початком повномасштабної війни. Зважаючи на початок війни у 2022 році, це має потенційно серйозний вплив на курс гривні до долара США. Війна може призвести до нестабільності на фінансових ринках, що вплине на вартість гривні, порівняно з іншими валютами.

Під час воєнного конфлікту функціонування валютного ринку зазнало суттєвих змін: ринок мав низьку здатність до самозбалансування і значною мірою залежав від продажу валюти Національним банком України; значна частина валюти в країну надходила через офіційні канали і продавалась НБУ поза ринком, що вимагало щоденних інтервенцій центрального банку; незважаючи на те, що майже весь обсяг купівлі та перерахування валюти за кордон під час воєнного стану відбувається через імпорتنі операції, стійкий дефіцит валюти за клієнтськими операціями залишається актуальним; у період воєнного стану змінюється галузева структура продажу та купівлі валюти, зменшується роль традиційних лідерів, а зростає частка інших секторів; офіційний курс є фіксованим, але через валютні обмеження спред між безготівковим та готівковим курсами зростає [4].

Але після переходу Національного банку України до режиму керованої гнучкості курсу спостерігається таке: перехід до нового режиму не спричинив різких змін у курсі національної валюти, і ринок адаптувався до нових умов; у перші дні дії нового режиму спостерігався підвищений попит на валюту, проте з часом він повернувся до звичайних рівнів; ринок валюти адаптувався до нових умов, і тепер курс коливається в обидва боки, обсяги операцій повернулися на рівень попередніх місяців, а укладання угод між банками стало більш рівномірним; з початку дії курсового режиму гривня зміцніла як у безготівковому, так і готівковому сегментах; НБУ постійно присутній на ринку і покриває структурний дефіцит валюти; центральний банк країни має достатній обсяг міжнародних резервів для забезпечення курсової стійкості в межах режиму керованої гнучкості; адаптація валютного ринку до роботи в нових умовах створює передумови для подальшого просування у валютній лібералізації [5].

Отже, впровадження зазначених заходів та інструментів дало змогу зберегти стійку ситуацію на валютному ринку і достатньо високий обсяг міжнародних резервів та врешті-решт зберегти макроекономічні передумови для стабільної роботи фінансового сектору держави.

Висновки. Забезпечення стабільності валютної системи є важливим завданням для економічного розвитку країни. Для досягнення цієї мети необхідно впровадження комплексу заходів, які включають макроекономічну та фінансову стабільність, ефективну грошову політику, ризик-менеджмент, стабільну політичну ситуацію, ефективне регулювання і нагляд, а також міжнародне співробітництво. Реалізація цих заходів допоможе уникнути негативних валютних коливань та фі-

нансових криз, забезпечить стабільність вартості валюти, підвищить довіру до фінансової системи та сприятиме сталому економічному зростанню країни. Тільки шляхом комплексного підходу можна забезпечити ефективну та стабільну валютну систему, яка буде сприяти загальному процвітання суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сутність валютної політики, валютного регулювання і контролю. *Букліб*. 2024. URL: <https://buklib.net/books/28177/> (дата звернення: 13.04.2024).
2. Зміст й основні завдання валютної політики центрального банку. *Навчальна інформація для українських студентів*. 2022. URL: http://ni.biz.ua/14/14_5/14_5768_vopros--fakti-ne-podlezhashchie-dokazivaniyu.html (дата звернення: 13.04.2024).
3. Офіційний курс НБУ. 2024. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/nbu/curr/2024-04-16/> (дата звернення: 13.04.2024).
4. Валютна політика в умовах воєнного стану. *Національний банк України*. 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Currency_policy_conditions_martial_law_Lupin_pr_2023-04.pdf?v=7 (дата звернення: 13.04.2024).
5. Валютний ринок, основні тенденції. *Національний банк України*. 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FX_market_15.11.2023.pdf?v=7 (дата звернення: 13.04.2024).

Терешко О. М.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Овчаренко І. В.

здобувач вищої освіти
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Львівського національного університету імені Івана Франка

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Умови воєнного стану в Україні, які виникають внаслідок геополітичних та міжнародних конфліктів, безперечно, впливають на фінансово-господарську діяльність підприємств. Вони також змінюють економіку країни, порушуючи звичні умови бізнесу та збурюючи фінансові ринки. Це призводить до зниження виробництва, зменшення споживчого попиту, підвищення ризиків та невизначеності для підприємств.

Забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємств стає вкрай важливим завданням, адже суттєво збільшується кількість різних викликів, що можуть загрожувати їх успішному функціонуванню. Однак навіть в умовах воєнного стану існують можливості для підвищення результативності фінансово-господарської діяльності підприємств.